

Ústřední knihovna VŠB-TU Ostrava

Zpráva o činnosti za rok 2016

Doplňování knihovního fondu

Knihovní fond ÚK byl v souladu s rámcovým plánem akvizice doplňován převážně koupí z prostředků přidělených ÚK nebo z dalších zdrojů pracovišť univerzity, především z grantů. Přírůstek knihovního fondu činil v roce 2016 celkem **5254** knihovních jednotek (dále jen kn. j.). Knihovní fond ÚK obsahoval k 31. 12. 2016 celkem **374473** kn. j.

Formou předplatného byl zajištěn přístup k tradičním papírovým verzím časopisů pro zpřístupnění ve studovnách ÚK. V roce 2016 ÚK předplácela **289 titulů časopisů**, z toho **11 titulů** byly přístupné rovněž nebo pouze elektronicky. ÚK zajišťovala předplatné dalších exemplářů novin a časopisů také pro další pracoviště univerzity; počet exemplářů: **518**.

Dostupnost elektronických informačních zdrojů

Vedle tradičních tištěných informačních zdrojů, které jsou, především v oblasti knižních publikací, stále hlavní složkou informačního zabezpečení pedagogické a výzkumně-vývojové činnosti univerzity, zajišťovala v roce 2016 přístup do e-zdrojů. Nabídka elektronických informačních zdrojů byla pro uživatele zabezpečena prostřednictvím sekundárních informačních zdrojů, bibliografických a citačních databází a také bibliografickými bázemi dat s plnými texty.

Elektronické knihy

V roce 2016 byly uživatelům přístupny **910 e-knih** nakladatelství **Wiley**¹ a **Elsevier**²; v rámci **SpringerLink**³ byly přístupné i e-knihy z několika knižních edicí, např. z oblasti matematiky a informatiky (více než 10 tisíc titulů). Dále byly knihy v elektronických verzích dostupné v digitální knihovně **Knovel**⁴, která zahrnuje více než 4 000 faktografických děl z oblasti přírodních a technických věd. Nově byl zajištěn přístup k elektronickým knihám na platformě EBSCOhost.

Bibliografické báze dat

V roce 2016 měli uživatelé z VŠB-TUO zajištěn přístup ke dvěma multioborovým bibliografickým a citačním databázím:

- **Web of Science**⁵ (Science Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index, Arts and Humanities Citation Index a Conference Proceedings Citation Index) společnosti **Thomson Reuters** společně s informačním zdrojem pro hodnocení časopisů **Journal Citation Reports**;
- **Scopus**⁶, jejímž producentem je společnost **Elsevier**.

Dále měli uživatelé v roce 2016 přístup do bibliografické databáze **SciFinder**⁷ obsahující informace z oblasti chemie a příbuzných oborů, jejímž producentem je CAS.

¹ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/e-knihy-wiley.htm>

² <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/science-direct-eknihy.htm>

³ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/springer.htm#knihy>

⁴ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/knovel.htm>

⁵ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/wos.htm>

⁶ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/scopus.htm>

Dalšími bibliografickými bázemi dat dostupnými v roce 2016 byly databáze s plnými texty od společnosti **EBSCO**⁸ (Academic Search Complete, Business Source Complete a báze dat **Econ-Lit with full text** obsahující plné texty článků z více než 600 časopisů z oblasti ekonomiky a financí, jejímž producentem je American Economic Association; dostupná je ve verzi společnosti EBSCO) a báze dat společnosti **ProQuest**⁹.

Elektronické verze časopisů

V roce 2016 byly uživatelům dostupné elektronické časopisy společností Emerald¹⁰, Elsevier, Springer a Wiley:

- **Elsevier ScienceDirect**¹¹ (asi **2300** titulů časopisů);
- **Emerald**¹² (**223** tituly časopisů);
- **SpringerLink**¹³ – přístup k plným textům elektronických verzí ze zhruba **2 300** titulů časopisů;
- **Wiley Online Library**¹⁴ – přístup k plným textům **890** časopisů.

Digitální knihovny

V roce 2016 byly přístupné tyto digitální knihovny:

- **ACM Digital Library**¹⁵ – přístup k plným textům časopiseckých článků z časopisů ACM, sborníkům z akcí ACM a dalším plnotextovým zdrojům;
- **IEEE/IET Electronic Library** (IEL) v rozhraní **IEEE Xplore**¹⁶ – přístup k více než **3,8 milionům** plnotextových dokumentů z produkce vědeckých společností IEEE a IET (články z časopisů, sborníků z konferencí a normy IEEE);
- **OECD iLibrary**¹⁷ – informační zdroje (knihy, časopisy, ročenky, pracovní materiály aj.) a statistické databáze OECD.

Přístup k EIZ byl zajištěn účastí v projektech OP VaVpI (výzva 4.3), v projektech v programu LR (s finanční spoluúčástí VŠB-TU Ostrava), případně financováním z rozpočtu ÚK.

V roce 2016 byly uživatelům ÚK zpřístupňovány normy ČSN ve formátu PDF prostřednictvím služby **ČSN online** na dvou pracovních stanicích ve studovně, jedné pracovní stanici v knihovně na Ekonomické fakultě a jedné pracovní stanici v knihovně na Fakultě stavební.

Zabezpečení knihovnicko-informačních služeb

⁷ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/scifinder.htm>

⁸ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/ebsco.htm>

⁹ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/proquest.htm>

¹⁰ přístup je financován pouze z prostředků VŠB-TUO

¹¹ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/science-direct.htm>

¹² <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/emerald.htm>

¹³ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/springer.htm>

¹⁴ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/wiley-casopisy.htm>

¹⁵ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/acmdl.htm>

¹⁶ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/ieeexplore.htm>

¹⁷ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/oecd.htm>

ÚK poskytuje uživatelům širokou nabídku knihovnicko-informačních služeb, od tradičních služeb výpůjčních až po služby elektronické. Největší objem služeb představují výpůjční služby absenční založené na výpůjčkách knih z fondu ÚK.

K 31. 12. 2016 bylo v ÚK zaregistrováno, buď nově, nebo si k danému datu prodloužilo platnost registrace, celkem **14105** uživatelů (z toho uživatelé v kategorii veřejnost: 544). V databázi uživatelů bylo v souladu s Knihovním a výpůjčním řádem k 31. 12. 2015 registrováno celkem 15 165 uživatelů.

Počet výpůjček činil za rok 2016 celkem **137926** kn. j. (první výpůjčky: 57554, prodloužení výpůjček: 80372).

Výpůjční služby z vlastních fondů knihovny byly doplňovány **meziknihovní výpůjční službou (MVS)**. Realizováno bylo celkem **953** požadavků, buď formou výpůjčky originálního dokumentu (443), nebo poskytnutím kopie. Z fondu ÚK bylo v rámci MVS vyřízeno výpůjčkou originálu nebo poskytnutím kopie dokumentů celkem **354 požadavků** jiných knihoven.

Elektronické služby pro VŠ

Informační služby

Tradiční knihovnicko-informační služby byly podporovány elektronickými službami, jak již zmíněným zpřístupněním elektronických informačních zdrojů, tak také informacemi poskytovanými uživateli na **webových stránkách ÚK**¹⁸, informacemi na **blogu E-zdroje**¹⁹ a v rámci sociální sítě **Facebook**²⁰.

Databáze budované v ÚK:

- knihy a časopisy: online katalog²¹,
- katalog (tištěných) norem ČSN ve fondu ÚK²²,
- vysokoškolské kvalifikační práce VŠB-TUO aj.: repozitář DSpace.

Vysokoškolské kvalifikační práce (VŠKP) VŠB-TUO (bakalářské, diplomové, disertační a habilitační práce) byly v roce 2016 zpracovávány a zpřístupňovány s využitím systému **DSpace**²³. Do ÚK bylo předáno v tradiční papírové verzi celkem **795** těchto prací. Hlavním způsobem zpřístupnění VŠKP byly v roce 2016 elektronické verze importované do DSpace ze systému Edison. Databáze VŠKP v systému DSpace obsahovala k 31. 12. 2016 metadatové záznamy **73796** VŠKP obhájených na VŠB-TUO, včetně prací ve formátu PDF.

¹⁸ <http://knihovna.vsb.cz/>

¹⁹ <http://e-zdroje.vsb.cz/>

²⁰ <http://www.facebook.com/knihovnavsb>

²¹ <http://katalog.vsb.cz/>

²² katalog (viz <http://knihovna.vsb.cz/normy/>) slouží uživatelům, avšak není doplňován; normy ČSN ve formátu PDF uživatelům ÚK zpřístupňovány pouze prostřednictvím služby ČSN online na dvou pracovních stanicích ve studovně.

²³ <http://dspace.vsb.cz/>

Kolekce **Sborník vědeckých prací Vysoké školy báňské-Technické univerzity Ostrava**²⁴ budovaná rovněž s využitím systému DSpace obsahovala k 31. 12. 2016 bibliografické záznamy článků (celkem 5026) ze všech řad Sborníku vědeckých prací VŠB-TUO, zčásti včetně naskenovaných plných textů přístupných oprávněným uživatelům z VŠB-TUO. Kolekce **Periodika vydávaná na VŠB-TUO**²⁵ obsahovala k výše uvedenému datu celkem **1410** článků.

V rámci DSpace byla v roce 2016 doplňována o nové záznamy také kolekce registrující **publikační činnost akademických pracovníků VŠB-TUO**²⁶ v tzv. impaktovaných časopisech za období 1990 až 2016 se záznamy publikací registrovaných ve Web of Science, která obsahovala k 31. 12. 2016 celkem **2956** záznamů.

Kolekce OpenAIRE, do níž jsou zařazeny otevřeně přístupné články sklizené portálem projektu OpenAIRE, obsahovala k 31. 12. 2016 celkem 2085 článků.

Pracovníci – kvalifikační struktura

K 31. 12. 2016 v ÚK pracovalo **28** pracovníků (přepočtený počet: **26**). Z toho bylo 14 pracovníků s vysokoškolským vzděláním (10 s knihovnickým vzděláním) a 14 pracovníků se středoškolským vzděláním (8 se vzděláním knihovnickým).

Další aktivity

V roce 2016 se ÚK podílela na řešení projektu **OpenAIRE 2020** v programu Horizont 2020, který je Evropskou komisí financován pro období 2016 až 2018 (42 měsíců).

Ředitelka ÚK působila v roce 2016 (od února 2016) jako členka výkonného výboru **Asociace knihoven vysokých škol ČR**²⁷ (AKVŠ ČR), jejímž je VŠB-TUO členem. Pracovníci ÚK se podíleli aktivně na přípravě seminářů pořádaných AKVŠ ČR i na jejich dalších aktivitách. (např. příprava programu semináře **Otevřené repositáře**²⁸).

ÚK uspořádala mimo jiné dva semináře týkající se problematiky otevřeného přístupu k vědeckým informacím. Proběhl seminář **Otevřený časopis** pro redakce časopisů vydávaných na VŠB-TUO a v rámci Týdne otevřeného přístupu 2016 byl uspořádán seminář **Otevřené kvalitní publikování** pro akademické pracovníky a studenty doktorského studijního programu.

ÚK byla v roce kolektivním členem evropské organizace **LIBER**²⁹ (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche).

²⁴ <http://dspace.vsb.cz/handle/10084/14242>

²⁵ <http://dspace.vsb.cz/handle/10084/83532>

²⁶ <http://dspace.vsb.cz/handle/10084/56138>

²⁷ <http://www.akvs.cz/>

²⁸ <http://www.akvs.cz/komise-iniciativy/iniciativa-oa/seminar-or/>

²⁹ <http://www.libereurope.eu/>

Tabulka

Přírůstek knihovního fondu za rok 2016	5254
– z toho knihy	4147
– z toho časopisy	312
– z toho ostatní dokumenty	795
Knihovní fond celkem k 31. 12. 2016	374473
Počet odebíraných titulů periodik v roce 2016	288
– fyzicky	277
– elektronicky	3
– v obou formách	8
Otevírací doba za týden (fyzicky)	41,5
Počet svazků ve volném výběru k 31. 12. 2016	110694
Počet absenčních výpůjček za rok 2016	137926
Počet uživatelů k 31. 12. 2016	14105
– v tom v kategorii veřejnost	544
Počet návštěv uživatelů v prostorách knihovny za rok 2016	94590
Počet studijních míst	175
Počet stažených plných textů z EIZ	188430

Zpracovala: Mgr. Pavla Rygelová, 6. 4. 2017